

Latere kunstrechtters gingen nog verder. Bürger en Waagen b.v. oordeelden dat hij, naast Rembrandt, ongetwijfeld de meest geniale zoon der Hollandsche schilderschool was; terwijl onder zijne landgenooten dr. Bredius hem noemde als den grootsten *peintre de mœurs* van de 17de eeuw, als een der geestigste uitbeelders der menschelijke dwaasheden, als den karakterschilder bij uitnemendheid. Heinrich Heine hield hem

„Nadat ik in Holland zooveel werk van Jan Steen gezien heb, is het mij alsof ik zijn geheele leven ken. Ja, ik ken zijn heele gezin, zijne vrouw, zijne kinderen, zijne moeder en al zijne neven, de vijanden van zijn huis en alles wat tot zijn huishouden behoort, van aangezicht tot aangezicht. Kijken deze gezichten ons uit zijne schilderijen niet zóó aan, dat de verzameling er van eene autobiografie van den schilder is? Dikwijls

BOERENKERMIS (FRANS HALS-MUSEUM, HAARLEM).

voor een even groot schilder als Raphaël — maar Heine was geen expert in schilderkunst, en wilde daarbij niet altijd *au sérieux* genomen worden. Hij bediende zich van dezen voorlooper van Hogarth meer als eene decoratieve figuur voor een van zijne novellen, vertelde hoe hij te Leiden in het voormalige woonhuis van Jan Steen had gelogeerd, en schreef over zijne schilderijen, met name over het Boonenfeest (Driekoningenfeest):

kon hij met een enkele penseelstreek de diepste geheimen zijner ziel blootleggen. Zoo geloof ik dat zijn vrouw hem te dikwijls kapittelde over zijn vele drinken. Want op de schilderij, die het Boonenfeest voorstelt en waar Jan met zijn heele familie aan tafel zit, zien we zijn vrouw met een groote wijnkruik in de hand, met oogen schitterend als die eener bacchante. Ik ben evenwel overtuigd dat de goede vrouw nooit te veel wijn dronk, doch dat de schalk ons heeft